

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Маргарита Чинова,
р-л катедра „Наказателноправни науки“
на СУ „Св. Климент Охридски“,

Председател на научно жури по процедура за публична защита на
дисертационен труд по Заповед № РД19-145/11.07.2011 г.
на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Относно: дисертационен труд на тема *„Процесът на европейска интеграция и признаването на наказателна компетентност на Европейския съюз“* на Христо Илков Христов, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Международно право и международни отношения“ на СУ „Св. Климент Охридски“, представен за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Международно право и международни отношения (право на ЕС)“, шифър 05.05.15

Представеният дисертационен труд е посветен на тема, която се характеризира с особена актуалност, както в полето на българската доктрина, така и в рамките на научните изследвания в останалите държави-членки на Европейския съюз. Изследването има за предмет въпрос, който несъмнено е новост за българската правна наука. В проблематиката на европейската наказателноправна уредба у нас съществуват ограничен кръг разработки, като никой български автор не е развил изчерпателно и подробно темата за процеса на утвърждаването на компетентност на европейската интеграционна система в полето на наказателното право и наказателния процес. Що се отнася до старите държави-членки, макар в тяхната доктрина да съществуват немалко анализи, посветени на съотношението между правото на ЕС и наказателно и наказателнопроцесуалното право, на особената европейска уредба в наказателната проблематика в периода 1993-2009 г., известна като Трети стълб на ЕС и на темата за признаване на наказателна компетентност на европейската интеграционната система, тези въпроси продължат да пораждаат сериозни дискусии, без да може да се приеме, че е налице трайно и доминиращо в доктрината мнение. Не е налице и цялостно изследване, което проследява в пълнота процеса на признаване на наказателна компетентност на ЕС.

Дисертационният труд на докторанта Христо Илков Христов има ясно формулирана тема, в рамките на която се търси отговор на основния въпрос - как в хода на европейското обединение се стига до признаването на наказателна компетентност на особената наднационална властова структура, която са Европейските общности и Европейският съюз, какви са основните измерения на тази компетентност, какви са условията и редът на нейното упражняване? Изследването почива на хипотезата, че признаването на наказателна компетентност на системата на европейска интеграция е проявление на нейната оригинална природа, на особените зависимости, които характеризират нейното функциониране и на утвърждаването ѝ като нова форма на регулиране на обществени отношения над равнището на държавата, която се налага като подходящ формат за преодоляването на проблеми, които националното ниво повече не може да регулира резултатно.

За намирането на отговор на поставения основен въпрос, авторът е организиран изследването в логична структура, която допринася за обстойния анализ на разглежданата проблематика и реализиране целите на научния труд. Дисертацията е осъществена в нетипично голям обем от 547 страници, който обаче следва да се приеме за обективно обусловен и оправдан предвид сложността на избраната тема, нейният интердисциплинарен характер, необходимостта да се проследи процес, протекъл в порядъка на няколко десетилетия и да се анализират широк кръг линии на зависимост, които водят до признаване на наказателна компетентност на европейската интеграционна система. За изготвянето на дисертационния труд умело са съчетани телеологичният, системният, историческият, формалнологическият, нормативният и историческият методи на анализ.

Представеният дисертационен труд категорично свидетелства за богата теоретична подготовка на докторанта в материята на научната специалност, в която се ситиуира изследването. Следва да се подчертае, че за изготвянето на дисертационния труд почива на солиден научен апарат. Към дисертацията е приложена библиографска справка, съдържаща значителен кръг източници, основно на френски и английски език. За целите на изследването е анализирана относимата към неговия предмета нормативната уредба на ЕС, обхваната в нейното развитие от началото на процеса на европейска интеграция до най-новите нормативни разрешения. Особено внимание заслужава умелата работа на докторанта с юриспруденцията на Съда на ЕС. Практиката на интеграционната юрисдикция представлява основно измерение в развитието на осъществения анализ. Като е прегледал впечатляващ обем решения на Съда в Люксембург, авторът акцентира върху значителен кръг ценни елементи от решенията на Съда, в контекста на които развива своята теза и подкрепя основните си заключения. Внимание е отделено и на някои основоположни решения на Европейския съд по правата на човека, които имат отношение към разглежданата проблематика.

Като борави коректно с богатия кръг източници и очертава обосновано своите собствени тези, Христо Христов предлага цялостна систематика на въздействието на интеграционното право над наказателното право и наказателния процес и на целия низ

от стъпки, през които се стига до изричното признаване на наказателна компетентност на системата на европейска интеграция. Извън съмнение е способността на докторанта да осъществява самостоятелни научни изследвания. В представения дисертационен труд са налице са редица конкретни приноси моменти, сред които следва да се подчертаят:

- изясняване на ефекта на ограничаване на суверенната власт на държавите-членки на системата на европейска интеграция в наказателната материя вследствие развитието на интеграционния процес и действието на интеграционното право;
- изясняване на зависимостта между задълбочаването на европейската интеграция, прилагането на основните свободи на движение и изграждането на вътрешния пазар и навлизането на интеграционния процес в наказателната материя;
- представяне на особения режим на т.нар. Трети стълб на ЕС и анализ на специфичните разрешения, които го отличават от общата интеграционна уредба;
- систематизация и анализ на основните разрешения, приети в наказателната материя в периода на действие на Третия стълб – изясняване на същността и основните мерки на полицейско и съдебно сътрудничество, в това число анализ на уредбата на Европол и Евроюст, също както и на мерките на хармонизация на наказателното и наказателнопроцесуалното право;
- изясняване на причините за комюентаризирането на наказателната проблематика, свързани с недостатъците на правния инструментариум на Третия стълб и необходимостта от пълноценни мерки на противодействие на трансграничната престъпност в Европа;
- извеждане на проявите форми на комюентаризация в наказателната материя след влизане в сила на Договора от Амстердам, в това число изясняване на същността на формулата „Пространство на свобода, сигурност и правосъдие“, на принципа на взаимно признаване и неговите форми на проявление, както и на елементите на комюентаризация в юриспруденцията на Съда на Европейските общности (СЕО);
- изясняване на санкционния режим в правото на европейската интеграция – правна уредба, функционално възлагане на санкционна власт, систематизиране на санкционния режим в светлината на практиката на СЕО;
- изясняване на значението на ефективното прилагане на общностното право като основа за признаване правомощия на ЕС в областта на наказателното право;
- изясняване на ролята на защитата на финансовите интереси на Европейските общности като фактор за признаване на наказателна компетентност на ЕС;

- анализ на особената формула на признаване на подразбиращи се правомощия в областта на наказателното право по решения на СЕО *Комисията/Съвета*, дело С-176/03 и *Комисията/Съвета*, дело С-440/05;

- изясняване на материалния обхват и институционалната рамка на наказателната компетентност на ЕС – анализ на правомощията в областта на наказателното, наказателнопроцесуалното право и други области на правна уредба, свързани с борбата с престъпността;

- изясняване на възможните разрешения в производното право относно устройството и процесуалния ред на упражняване функциите на европейското обвинение;

- анализ на възможните решения относно приложимото материално и приложимото процесуално право към дейността на Европейската прокуратура;

- предложения *de lege ferenda* за оптимизиране на уредбата и дейността на съществуващите специализирани органи в наказателната проблематика при създаването на Европейска прокуратура;

- изясняване на основните гаранции за законност при упражняване на наказателната компетентност на ЕС.

Следва също да се има предвид, че наред с елементите, които позволяват да определим дисертацията като успешно научно изследване, представената разработка е от съществена практическа полза. В нея е синтезирана значителна по обем информация, отразени са голям брой нормативни актове, статии и монографични разработки от съществено значение за юристите, ангажирани в практиката по прилагане на европейската наказателноправна уредба. Това прави дисертационния труд ценен източник в помощ на правоприлагането, при това в една нова за нашата правораздавателна система проблематика.

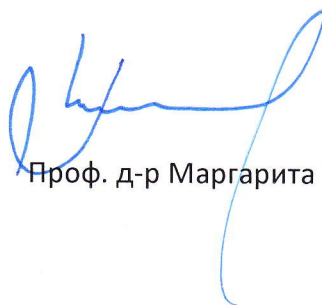
Като имам предвид гореизложените заключения относно качествата на представеният дисертационен труд, могат да бъдат направени следните заключения:

- дисертационният труд на Христо Христов представлява цялостно научно изследване, което се характеризира с необходимата степен на актуалност;
- дисертационният труд съдържа редица научни резултати, които представляват оригинален принос на автора в правната наука;
- дисертационният труд разкрива висока степен на полезност за практиката;
- дисертационният труд илюстрира, че докторантът има задълбочени теоретични познания в научната област на изследването и конкретно в специалността, в която то следва да бъде поставено;

- дисертационният труд е доказателство, че докторантът има способност за самостоятелно научно мислене и научни изследвания.

На тази основа, категоричното ми становище е по посока на това, че предложеният дисертационен труд отговаря на изискванията на чл. 6(3) от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Той е съобразен и с изискванията на чл. 27(2) от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България. В качеството ми на член на научното жури по чл. 9 от ЗРАСРБ давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА на дисертационния труд на Христо Илков Христов за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в откритата процедура за публична защита.

София, 15 август 2011 г.

Проф. д-р Маргарита Чинова